

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XLVIII. De modo efficiendi passionem Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

li. 5. Ethic. 9. tom. 5.

art. 5. huius q.

Hom. 45. in Mat. in opere imperia. liquantali a med. to. 2. art. 1. & in responsione.

c. 94. secund. ordi. Bede. circa princ.

In corp. ar.

grauissimū ex genere peccati, minus tamen ex circumstantia ignorantie. Tertia est, Peccatum gentilitium fuit grauissimum ex genere peccati, multo autem magis excusabile ex ignorantia legis & scripturarum. Vbi videre potes ideo peccatum crucifixionis Christi esse grauissimum ex suo genere, quia ex suo genere, fuit occisio non solum hominis tam excellentis innocentie, &c. sed etiam Dei; genus enim peccati ex obiecto seu materia, circa quam est, sumitur: illa autem occisio constat, quod secundum rem ad verbum incarnatum terminata est: persona enim illa crucifixa, & mortua est. Maior autem, & minor grauitas huius grauissimi secundum se peccati, attenditur ex parte ipsorum peccantium, ignoranter uel scienter, ex maiori uel minori malitia peccantium.

In responsione ad secundum, quia indecisum ibi relinquitur, an peccatum Iude fuerit grauius peccato principum iudeorum, queritur quod eorum fuerit grauius? Et dicendum est, quod peccatum Iude fuit grauius: quia ipse in maiori erat gradu constitutus, utpote Apostolus, & non solum uiderat miracula Christi, sed fecerat miracula in nomine Christi, & confessus est Iesum Christum Mathaei decimo sexto, approbando responsionem Petri pro omnibus discipulis, Tu es Christus, &c. Et breuiter supra malitiam communem sibi & principibus, habuit excellentem ingratiudinem, & supra genus peccati addidit turpitudinem prodicionis. Ob quam in Psalmo grauius peccatum monstratur, cum dicitur: Quoniam si inimicus meus maledi-

phum* in 5. Ethicorum. Nullus patitur iniustum uolens, & sicut ipse ibidem dicit, nullo patiente iniustum, nullus facit iniustum. ergo uolenti nullus facit iniustum: sed Christus uoluntarie est passus, ut supra habitum est. * non ergo iniustum fecerunt crucifixo Christi: & ita eorum peccatum non fuit grauissimum.

SED CONTRA est, quod super illud Matthaei 23. Et uos implete mensuram patrum uestrorum, dicit Chrysostomus. * Quantum ad ueritatem excefferunt mensuram patrum suorum: illi enim occiderunt homines, isti Deum crucifixerunt.

RESPONDEO. Dicendum, quod sicut dictum est, * principum iudeorum cognouerunt Christum, & si aliqua ignorantia fuit in eis, fuit ignorantia affectata, que eos non poterat excusare. Et ideo peccatum eorum fuit grauissimum, tum ex genere peccati, tum ex malitia uoluntatis. Miliores autem iudaei grauissime peccauerunt, quantum ad genus peccati: in aliquo tamen diminuebatur eorum peccatum, propter eorum ignorantiam, unde super illud Lucae 23. Nesciunt quid faciunt, dicit Beda, * Pro illis rogat, quine scierunt quid facerent, zelus Dei habentes, sed non secundum scientiam. Multo autem magis fuit excusabile peccatum gentilium, per quorum manus crucifixus est, qui legis scientiam non habebant.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod excusatio illa Domini non refertur ad principes iudeorum, sed ad minores de populo, sicut dictum est. *

AD SECUNDUM dicendum, quod Iudas tradidit ipsum, non Pilato, sed principibus sacerdotum, qui tradiderunt eum Pilato, secundum illud Ioann. 18. Gens tua & pontifices tui tradiderunt te mihi: horum tamen omnium peccatum fuit maius, quam Pilati, qui timore Caesaris Christum occidit, & etiam quam peccatum militum, qui mandato praesidis, Christum crucifixerunt, non ex cupiditate, sicut Iudas, nec ex inuidia & odio, sicut principes sacerdotum.

AD TERTIUM dicendum, quod Christus uoluit quidem suam passionem, sicut & Deus eam uoluit: iniquam tamen actionem iudeorum non uoluit, & ideo occisores Christi ab iniustitia non excusatur. Et tunc ille, qui occidit hominem,

iniuriam facit, non solum homini occiso, sed etiam Deo & reipublicae: sicut etiam & ille qui occidit seipsum, ut Philosophus dicit in quinto Ethicorum. unde & Dauid damnauit illum ad mortem, qui non timuerat mittere manum, ut occideret Christum dominum, quamuis eo petente, ut legitur 2. Reg. 1.

QVAESTIO XLVIII.

De modo passionis Christi quantum ad effectum, in sex articulis diuisa.

Super quest. quadragesimo octauo articulum primum.

DEINDE considerandum est, de effectu passionis Christi. Et primo de modo efficiendi: secundo de ipso effectu.

CIRCA primum queruntur sex. Primo, Vtrum passio Christi causauerit nostram salutem per modum meriti.

Secundo, Vtrum per modum satisfactionis.

Tertio, Vtrum per modum sacrificij.

Quarto, Vtrum per modum redemptionis.

Quinto, Vtrum esse redemptorem, sit proprium Christi.

Sexto, Vtrum causauerit effectum nostrae salutis per modum efficientiae.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum passio Christi causauerit nostram salutem per modum meriti.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod passio Christi non causauerit nostram salutem per modum meriti. Passionum enim principia non sunt in nobis. Nullus autem meretur uel laudatur, nisi per id, cuius principium est in ipso: ergo passio Christi nihil est operata per modum meriti.

2. Praeterea. Christus ab initio suae conceptionis, meruit & sibi & nobis: ut supra dictum est: * sed superfluum est aliquid iterum mereri id, quod ante meruerat: ergo Christus per suam passionem non meruit nostram salutem.

3. Praet. Radix merendi est charitas: sed charitas Christi non fuit magis augmentata in passione, quam ante: ergo non magis meruit salutem nostram patiendo, quam ante fecerat.

isisset mihi, sustinuissem utique, & si is qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondidit me forsitan ab eo: tu uero homo uananimis, dum mens (quantum ad loculos) & notus meus, qui simul mecum dulces caperebas cibos.

Tullus clarus est recolentibus, in quo consistit meriti ratio, scilicet quod uendiceret sibi ex debito praemium. Et propterea passionem Christi operari nostram salutem per modum meriti, est operari sic, ut secundum iustitiam debeat sibi nostra salus.

In corpore articuloonica est conclusio affirmatiue respondens quaesito: Christus per suam passionem, non solum sibi meruit, sed omnibus suis membris salutem: probatur: Christo data est gratia non solum, ut singulari persone, sed etiam, ut capiti ecclesiae, ergo opera Christi ita se habent tam ad se, quam ad sua membra, sicut opera alterius in gratia continent ad seipsum, ergo Christus per suam passionem non solum meruit sibi, sed omnibus suis membris salutem. Antecedens patet ex supradictis, Prima consequentia, si uel euidens per se relinquitur nota ex terminis. Et uere sic est: penetrantibus corpus mystici Christi esse, sicut unum eundemque hominem: secunda autem consequentia probatur ex eo, quod quilibet constitutus in gratia, patiens propter iustitiam meretur sibi salutem: quod probatur Matthaei quinto. Beati qui persecutionem.

In responsione ad primum uide, quod licet facile potuisset dici, quod non est superfluum pluries mereri idem, quoniam

niam est ex pluribus meritis facere sibi idem premium debitum. & dicitur quod...

In responsione ad ultimum, adverte quod ultra utilitates numeratas in articulo...

Super quasi quadra gestio...

Tulius clarus ex ipsa satisfactionis ratione; facere siquidem satis est...

SED CONTRA est, quod super illud Philip. 2. Propter quod, & Deus exaltavit illum...

RESPONDEO. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) Christo data est gratia, non solum...

AD PRIMUM ergo dicendum, quod passio in quantum homini, non est meritoria...

AD SECUNDUM dicendum, quod Christus a principio suae conceptionis meruit nobis salutem...

AD TERTIUM dicendum, quod passio Christi habuit aliquem effectum, quem non habuerunt...

ARTICULVS II.

Vtrum passio Christi causauerit nostram salutem per modum satisfactionis.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod passio Christi non causauerit nostram salutem...

aliis poenitentiae partibus; eiusdem enim est conteri & confiteri...

¶ 2 Præ. Nulli satisfacit per maiorem offensam: sed maxima offensa fuit perpetrata in Christi passione...

¶ 3 Præ. Satisfactio importat aequalitatem quandam ad culpam, cum sit actus iustitiae: sed passio Christi non videtur esse aequalis omnibus peccatis...

SED CONTRA est, quod in persona eius dicitur in Psal. sexagesimo octavo. Quae non rapuit, tunc exolvebat...

RESPONDEO. Dicendum, quod ille proprie satisfacit pro offensa, qui exhibet offensa id, quod aequae vel magis diligit...

AD PRIMUM ergo dicendum, quod caput & membra sunt quasi vna persona mystica. & ideo satisfactio Christi ad omnes fideles pertinet...

In corpore una est conclusio responsiva quaestio affirmativa. Passio Christi non solum sufficiens, sed superabundans satisfactio fuit...

Aduerte hic, quod aliquid exhibitum offensa, dupliciter potest satisfacere. Primo, ex gratia offensa acceptantis...

RESPONDEO. Dicendum, quod ille proprie satisfacit pro offensa, qui exhibet offensa id, quod aequae vel magis diligit...

In responsione ad primum, adverte quod ultra utilitates numeratas in articulo...

Tract. 104. in Jo. non pro...

Quæst.

q. 442.

q. 443.

4. cont. 5. ad 23. & 24. & op. 606. 18.

q. preced. artic. 6.

q. 46. ar. 6.

primum, dubium occurrit circa ratione redditam, quare potest unus pro alio satisfacere, & non contra aut confiteri. At signatur siquidem in licita ratio, quia satisfactio est actus exterior. Contra quam in prompta est obiectio, quod confessio quoque est actus exterior, & propterea si ratio est ualida, infert etiam quod unum potest confiteri pro alio, & quia hoc non est uerum, sequitur quod ratio nihil ualeat.

Ad dubium hoc dicitur, quod equipotatio hic accidit de actu exteriori. Nam actus exterior dupliciter dicitur, uel ut distinguitur absolute contra interiorem. Et secundum hunc sensum procedit obiectio; sic enim confessio est actus exterior: Alio modo sumitur actus exterior secundum medium, & sic distinguitur contra actum secundum medium interius, hoc est rationis tantum. Ve enim in moralibus patitur, dupliciter inuenitur medium in actibus nostris, uel medium rationis tantum, uel medium rei. Et medium rei exterior dicitur, quia in aequalitate rei ad rem consistit, medium autem rationis interius quodam modo dicitur, quia in proportione intrinseca rationis in ordine ad operantem consistit. Quia autem satisfactio in aequalitate rei ad rem consistit, (oportet enim ipsam adaequare debitum, ut patet) ideo dicitur hic, quod consistit in actu exteriori secundum medium, & in hoc differt confessio a satisfactione in proposito. Et hinc prouenit, ut Auctor dicit, quod satisfacere potest quis per alium, quoniam ad aequale externum soluedum adhiberi possunt externa instrumenta, inter quae sunt amici non minus, quam pecunie. Satisfactio autem externa sonat adaequationem; est enim face-

tebit. Non autem est similis ratio de confessione & contritione: quia satisfactio consistit in actu exteriori, ad quem assumi possunt instrumenta, inter quae computatur etiam amici.

AD SECVNDVM dicendum, quod maior fuit charitas Christi patientis, quam malitia crucifixigentium. & ideo plus potuit Christus satisfacere sua passione, quam crucifixoress offendere occidendo, in tantum quod passio Christi sufficiens fuit, & superabundans ad satisfaciendum pro peccatis occidentium ipsorum.

AD TERTIVM dicendum, quod dignitas carnis Christi non est estimanda solum secundum carnis naturam, sed secundum personam assumentem, in quantum scilicet erat caro Dei, ex quo habebat dignitatem infinitam.

ARTICVLVS III.

Utrum passio Christi operata sit per modum sacrificii.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod passio Christi non sit operata per modum sacrificii. Veritas enim debet respondere figurae: sed in sacrificiis ueteris legis, quae erant figurae Christi, nunquam offerebatur caro humana, quinimo haec sacrificia nefanda habebantur, secundum illud Psalm. centesimiquinti. Effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum, & filiarum suarum, quas sacrificauerunt scilicet pro filiis Chanaan. ergo uidetur quod passio Christi sacrificium dici non possit.

¶ 2 Praterea. Augustinus * dicit in decimo de Ciuitate Dei, quod sacrificium uisibile, inuisibile sacrificii sacramentum, id est, sacrum signum est: sed passio Christi non est signum, sed magis signatum per alia signa: ergo uidetur quod passio Christi non sit sacrificium.

¶ 3 Preterea. Quicumque offert sacrificium, aliquod sacrum facit, ut ipsum nomen sacrificii demonstrat: illi autem qui Christum occiderunt, non fecerunt aliquod sacrum, sed magnam malitiam perpetraverunt. ergo passio Christi magis fuit maleficium, quam sacrificium.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit Ephe. quinto. Tradidit semetipsum pro nobis, obla-

tionem & hostiam Deo: in odorem suauitatis.

RESPON. Dicendum, quod sacrificium proprie dicitur aliquid factum in honorem proprie Deo debitum, ad eum placandum. Et inde est quod Augustinus * dicit in 10. de Ciuitate Dei, Verum sacrificium est omne opus quod agitur, ut charitate in heremus Deo, relatum scilicet ad illum finem boni, quo ueraciter boni esse possumus. Christus autem (ut ibidem subditur) seipsum obtulit in passione pro nobis, & hoc ipsum opus, quod uoluntate passionem sustinuit, Deo maxime acceptum fuit, ut pote ex charitate proueniens. unde manifestum est, quod passio Christi fuerit uerum sacrificium. Et sicut ipse postea subdit in eodem libro, Huius ueri sacrificii multiplicia, uariaque signa erant sacrificia praesentia sanctorum, cum hoc uerum per multa figuraretur, tanquam uerbis multis res una diceretur, ut sine fastidio multum commedaretur. Et cum quatuor considerentur in omni sacrificio (ut Augustinus dicit in 4. de Trinita.) scilicet cui offeratur, a quo offeratur, quid offeratur, pro quibus offeratur, idem ipse unus uerusque mediator per sacrificium pacis reconcilians nos Deo, unum cum illo maneret, cui offerebatur, unum in se faceret, pro quibus offerebatur, unus ipse esset qui offerebatur, & quod offerebatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod licet ueritas respondeat figuram, quantum ad aliquid, non tamen quantum ad omnia: quia oportet quod ueritas figuram excedat, & ideo conuenienter figura huius sacrificii, quo caro Christi offertur pro nobis, fuit caro non hominum, sed aliorum animalium significantium carnem Christi, quae est perfectissimum sacrificium. Primum quidem quia ex eo quod est humanae naturae caro, congrue pro hominibus offertur, & ab eis sumitur sub sacramento. Secundo, quia ex eo quod erat passibilis & mortalis, apta erat immolationi. Tertio, quia per hoc quod erat sine peccato, efficax erat ad emundanda peccata. Quarto, quia ex eo quod erat caro ipsius offerentis, erat Deo accepta propter charitatem, suam carnem offerentis. unde Aug. * dicit in 3. de Trin. Quid tam congruenter ab hominibus sumeretur, quod pro eis offerretur, quam humana caro? & quid tam aptum huic immolationi, quam caro mortalis & quid tam mundum pro mundan-

re factis, id est sufficiens.

¶ Super quaest. quae de sacrificio tractantur articulus tertius.

Titulus clarus. In corpore tria. Primo respondetur quaestioni uel conclusioni: Passio Christi fuit uerum sacrificium. Probatur: Omne opus quod agitur ut charitate in heremus Deo, relatum ad ipsum Deum, est uerum sacrificium: sed Christus sustinuit uoluntate passionem, egit opus acceptissimum, & ergo maior secundum & auctoritate Augustini, & quia id proprie dicitur sacrificium, quod fit in honorem Deo proprie debent ad eum placandum. Secundo, monstratur excellentia huius sacrificii, ex eo quod figuratum est per aliqua sacrificia. Tertio, monstratur summa huius sacrificii excellentia, ex concursu omnium quatuor requisitorum ad sacrificium in unum quia. scilicet Christus est qui offertur, & est Deus, cui offertur, & est qui offertur, & est pro quo, hoc est pro cuius corpore mystico offertur.

In responsione ad tertium, ad eod quod iuxta diuersam sacrificii naturam, diuersimode inuenitur face sacrum. In sacrificiis enim consistentibus in agere, inuenitur sacrum ad extra ut patet in sacrificiis animalium & altaris. Sed in sacrificiis que consistunt in pati, inuenitur sacrum ad actionem interiori, quae sponte offert Deo suum pati. Et sic Christus fecit sacrum actione interiori: occisores autem eius fecerunt actione exteriori non sacrum, sed sacrilegium maximum.

¶ Super

Inf. q. 49. ar. 4. cor. & q. 73. ar. 4. cor. & ad 3. & 81. ar. 1. cor. & op. 60. ca. 18.

Lib. 10. c. 5. paulo a principio. 5.

Inf. q. 4. ar. 2. cor. & q. 4. ar. 1. cor. & op. 60. ca. 18.

Inf. q. 4. ar. 2. cor. & q. 4. ar. 1. cor. & op. 60. ca. 18.

446. 2. 3. ar. 1. cor. & op. 60. ca. 18.

dis uitijis mortalium, quam sine contagione carnalis concupiscentiae caro nata in utero, & ex utero Virginali, & quid tam grate offerri & suscipi possit quam caro sacrificii nostri, corpus effectum sacerdotis nostri?

AD SECUNDUM dicendum, qd Augu. * ibi loquitur de sacrificiis visibilibus figurabilibus. Et est ipsa passio Christi licet sit aliquid signatum per alia sacrificia figuralia, est tamen signum alicuius rei obseruanda nobis: secundum illud prima Pet. 4. Christo igitur passio in carne, & uos eadem cogitatione armamini: quia qui passus est in carne, desinit peccatis, ut iam non hominum desideris, sed uoluntate Dei, quod reliquum est, in carne uiuat temporis.

AD TERTIUM dicendum, quod passio Christi ex parte occidentium, ipsum, fuit maleficium: sed ex parte ipsius ex charitate patientis, fuit sacrificium, unde hoc sacrificium ipse Christus obtulisse dicitur, non autem illi, qui eum occiderunt.

ARTICVLVS IIII.

Utrum passio Christi operata sit nostram salutem per modum redemptionis.

AD QUARTUM sic procedit.

Videtur, quod passio Christi non sit operata nostram salutem per modum redemptionis. Nullus enim emit uel redimit, quod suum esse non desit: sed homines numquam desierunt esse Dei, secundum illud Psalm. 23. Domini est terra & plenitudo eius, orbis terrarum, & uniuersi qui habitant in eo. ergo uidetur, quod Christus non redemerit nos sua passione.

¶ 2 Præ. Sicut Aug. * dicit 13. de Trin. Diabolus a Christo iustitia superandus fuit: sed hoc exigit iustitia, ut ille qui inuasit dolose re alienam, debeat priuari: quia fraudolus nemini debet patrocinari, ut etiam iura humana dicunt. Cum ergo diabolus creaturam Dei, scilicet hominem, dolose deceptor, & sibi subiugauerit, uidetur quod non debuerit homo per modum redemptionis ab eius eripi potestate.

¶ 3 Præ. Quicumque emit aut redimit aliquid, pretium soluit ei qui possidebat, sed Christus non soluit sanguinem suum (qui dicitur esse pretium redemptionis nostre) diabolo, qui nos captiuos tenebat. non ergo Christus sua passione nos redemit.

SED CONTRA est, quod dicitur 1. Pet. 1. Non corrumpilibus auro, uel argento redempti estis de uana uestra conuersatione paterna traditionis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati, & incontaminati Christi. Et Gal 3. dicitur, Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. Dicitur autem pro nobis factus maledictum, in quantum pro nobis passus est in ligno, ut supra dictum est. * ergo per passionem suam nos redemit.

RESPON. Dicendum, quod per peccatum dupliciter homo obligatus erat. Primo quidem, seruitute peccati, quia, Qui facit peccatum, seruus est peccati: ut dicitur Io. 8. & 2. Pe. 2. A quo quis superatus est, huius & seruus est. quia igitur diabolus hominem tupe rauerat, inducendo eum ad peccatum, homo seruituti diaboli addictus erat. Secundo, quantum ad reatum poenae, quo homo erat obligatus, secundum Dei iustitiam: & hic etiam est seruitus quaedam: ad seruitutem enim pertinet, quod aliquis patiat quod non uult: cum liberi homines sit uti seipso, ut uult. quia igitur passio Christi fuit sufficiens & superabundans satisfactio pro peccato, & reatu poenae generis humani, eius passio fuit quasi quoddam pretium, per quod liberati sumus ab utraque obligatione. Nam ipsa satisfactio, qua quis satisfacit, siue pro se, siue pro alio, pretium quoddam dicitur, quo seipsum uel alium redimit a peccato & a poena, sicut illud Dan. 4. Peccata tua elemosynis redime: Christus autem satisfacit non quidem pecuniam dando, aut aliquid homini, sed dando id quod fuit maximum, seipsum. s. pro nobis. & ideo passio Christi dicitur esse nostra redemptio.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod homo dicitur esse Dei, dupliciter. Vno modo, in quantum subicitur potestati eius, & hoc modo numquam homo desit esse Dei: sicut illud Dan. 4. Dominatur excelsus in regno hominum, & cuiusque uoluerit, dabit illud. Alio modo, per unionem charitatis ad eum, secundum quod dicitur Rom. 8. Si quis spiritu Christi non habet, hic non est eius. Primo ergo modo numquam homo desit esse Dei. secundo uero modo, desit esse Dei pro peccato. & ideo in quantum fuit a peccato liberatus Christo passio satisfaciente, dicitur per passionem Christi esse redemptus.

AD SECUNDUM dicendum, quod homo peccando obligatus erat & Deo & diabolo: quantum. n. ad culpam Deum offenderat, & diabolo se subdiderat, ei consentiens. unde ratione culpae non erat factus seruus Dei sed potius a Dei uirtute recedens, diaboli seruitutem incurrerat, Deo iuste hoc permittente, propter offensam in se commissam: sed quantum ad poenam, principaliter homo erat Deo obligatus, sicut summo iudici, diabolo autem tamquam tortori, sicut illud Mat. 5. Ne forte tradat te aduersarius tuus iudici, & iudex tradat te ministro, id est angelo poenarum crudeli, ut Chryso. * dicit. Quamuis igitur diabolus iniuste, quantum in ipso erat, hominem sua fraude deceptum, sub seruitute teneret, & quantum ad culpam, & quantum ad poenam; iustum tamen erat hoc hominem pati. Deo permittente quantum ad culpam, & ordinante quantum ad poenam: & ideo per respectum ad Deum, iustitia exigeret, quod homo redimeretur, non autem per respectum ad diabolum.

AD TERTIUM dicendum, quod quia redemptio requirebatur ad hominis liberationem pro respectu ad Deum, non autem per respectum ad diabolum, non erat pretium soluendum diabolo, sed Deo: & ideo Christus sanguinem suum (qui est pretium nostrae redemptionis) non dicitur obtulisse diabolo, sed Deo.

ARTICVLVS V.

Utrum esse redemptorem, sit proprium Christi.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod esse redemptorem, non sit proprium Christi. Dicitur enim in Psalm. 30.

¶ Super quæst. quadragesimae, articulo quinto.

Titulus ut sonat, sumendus est, ita quod Christus sumitur, ut distinguitur a Patre, & Spiritu

Hom. 11. in Mat. in opere imperfecto longe a hinc tom. 2.

3. dist. 19. art. 4. q. 2.

¶ Super quæst. quadragesimae, articulo quarto.

Titulus clarus. In corpore duo sunt. Primo manifestatur status terribilis generis humani quo ad culpam. s. & poenam. Secundo respondetur quæstio una conclusionis, s. passio Christi est nostra redemptio. Primum declaratur quo ad peccatum & diaboli fugiorem auctoritatem, quo ad poenam uero ratione clara in littera. Conclusio probatur: Passio Christi fuit sufficiens & superabundans satisfactio pro peccatis, & pro reatu generis humani. ergo fuit quasi pretium, quo liberati sumus ab utraque seruitute. ergo fuit nostra redemptio. Prima consequentia probatur: quia satisfactio habet rationem pretii redemptiui. Probatur auctoritate Dan. 4. Secunda consequentia clara est ex le. Et amplius declaratur, quia pretium oblatum a Christo, fuit non pecunia, sed ipsemet patiens.

¶ 2 Præ. Sicut Aug. * dicit 13. de Trin. Diabolus a Christo iustitia superandus fuit: sed hoc exigit iustitia, ut ille qui inuasit dolose re alienam, debeat priuari: quia fraudolus nemini debet patrocinari, ut etiam iura humana dicunt.

Cum ergo diabolus creaturam Dei, scilicet hominem, dolose deceptor, & sibi subiugauerit, uidetur quod non debuerit homo per modum redemptionis ab eius eripi potestate.

¶ 3 Præ. Quicumque emit aut redimit aliquid, pretium soluit ei qui possidebat, sed Christus non soluit sanguinem suum (qui dicitur esse pretium redemptionis nostre) diabolo, qui nos captiuos tenebat. non ergo Christus sua passione nos redemit.

SED CONTRA est, quod dicitur 1. Pet. 1. Non corrumpilibus auro, uel argento redempti estis de uana uestra conuersatione paterna traditionis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati, & incontaminati Christi. Et Gal 3. dicitur, Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. Dicitur autem pro nobis factus maledictum, in quantum pro nobis passus est in ligno, ut supra dictum est. * ergo per passionem suam nos redemit.

Spiritu sancto, & ab alijs sanctis. Et est sermo de redemptione uniuersali humani generis, quam dictum est in praecedenti articulo esse effectum passionis Christi.

In corpore sunt duae conclusiones. Prima est: Esse redemptorem immediate, est proprium Christi, in quantum homo. Secunda est: Redemptio potest attribui toti Trinitati, ut prima cause, Probantur ambe simul. Vtrumque horum scilicet actus solutionis, & pretium solum, pertinet immediate ad Christum, in quantum homo, & ad totam Trinitatem ut primam causam.

Gl. in te rli. ibid.

ergo. Assumptum pro prima parte probatur, quia pretium nostrae redemptionis est uita corporalis Christi, quam ipse Christus exoluit.

Pro secunda uero; quia uita corporalis Christi erat Trinitatis, ut prima cause, & ipsa Trinitatis inspirauit animam Christi, ut poneret uitam suam pro nobis. Consequentia autem probatur: quia ad hoc, quod aliquis redimat, duo requiruntur, & quod ipse soluat, & quod soluat de suo. Et primum quidem patet: quia alioquin non redimeret; secundum autem probatur, quia si de alio redimeret, magis redimeret dominus pretii, quam ille soluens, ut patet in his, qui de elemosynis redimunt captiuos.

SED CONTRA est, quod dicitur Galat. 3. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: sed solus Christus factus est pro nobis maledictum. ergo solus Christus debet dici noster redemptor.

Aduerte hic, quod conuenientium Christo mediante humana natura, duplex est differentia. Quaedam enim sunt dispositiones essendi aut patendi, ut esse calidum, mansuetum, flagellatum, crucifixum, tristem, & huiusmodi: & haec omnino sunt propria Christo, ut distinguitur a Patre & Spiritu sancto. Quaedam uero sunt actiones, ut docere, sanare, redimere, saluare, &c. & de his aliter est dicendum secundum rem, & aliter secundum nomen appellationem. Nam secundum rem, dicendum est, quod actio dupliciter sumitur, scilicet casualiter, uel personaliter. Et hoc est dictum, actionem Christi sumi posse, uel secundum quod est actio a suis efficientibus exiens, & sic qualibet talis Christi actio est effectiue a rota Trinitate mediate, & ab humanitate Christi immediate: tota scilicet Trinitas saluauit genus humanum, & sanauit infirmos, suscitauit mortuos, &c. ita quod infra limites causalitatis ita do, non magis uerbum quam Pater, & Spiritus sanctus saluauit, sanauit, docuit, &c. quia indiuisa sunt opera Trinitatis ad extra.

Alio autem modo, scilicet personaliter sumpta huiusmodi actiones (hoc est ut terminantur ad hypostasim cuius sunt non dico ut causa, sed ut hypostasis seu personae) sic sunt propria filio, ita quod nec Patri nec Spiritu sancto conueniunt: ita enim personaliter filius Dei docebat, sanabat, redimebat, saluabat per assumptam humanam naturam, quod nec Pater nec Spiritus sanctus personaliter haec operabatur: nam ille homo docens, sanans, saluans, redimens, &c. erat filius Dei: & non Pater nec Spiritus sanctus, nec Trinitas.

Secundum uero nomen denominationem considerandum est, an nomen, de quo dicitur, importet principaliter actionem ut exitum a causa, an actionem ut respicit hypostasim cuius est, an utrumque: si la. n. quae principaliter respiciunt causam, inter communia toti Trinitati comparanda uidentur, ut mortuos suscitare, miracula facere & reliqua actiones, quas Christus licet mediante humana natura exercuit, principaliter tamen ratione deitatis. Illa uero quae

Determinant hypostasim principaliter, inter propria computanda sunt; ut praticare, ambulare, admirari, uidere & huiusmodi. Quae autem medio modo, & ad causam, & personam referri indifferenter aut quasi indifferenter se permittunt, distinctione digna sunt, & in horum numero locasse uidetur Auctor redemptionis motus, ut

RESPONDEO dicendum, quod ad hoc, quod aliquis redimat, duo requiruntur, scilicet actus solutionis, & pretium solum. si enim aliquis soluat pro redemptione alicuius rei pretium, quod non est suum, sed alterius, ipse non dicitur redimere principaliter: sed magis ille, cuius est pretium. Pretium autem redemptionis nostrae est sanguis Christi, uel uita eius corporalis, quae est in sanguine, quam ipse Christus exoluit: unde utrumque istorum ad Christum pertinet immediate, in quantum est homo, sed ad totam Trinitatem, sicut ad causam primam, & remotam, cuius erat, & ipsa uita Christi, sicut primi actoris, & a qua inspiratum fuit ipsi homini Christo, ut pateretur pro nobis: & ideo esse immediate redemptorem, proprium est Christi, in quantum est homo: quamuis ipsa redemptio possit attribui toti Trinitati, sicut prima causa.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Glossa. hoc sic exponit, Tu domine Deus ueritatis, redemisti me in Christo clamante: In manus tuas domine, commendando spiritum meum! Et sic redemptio immediate pertinet ad

te, est commune Trinitati: redimere autem Christo: quia personaliter loquendo, sola Christi persona, & de solius suae personae pretio redemit genus humanum, ut patet ex dictis.

In responsione ad tertium, dubium occurrit circa illud, Passiones sanctorum proficiunt ecclesiae non per modum redemptionis: tum quia hoc est contra ipsam auctorem in quarto sententiae distinctio 20. ubi thesauri uel ecclesiae: ex quo indulgentiae efficaciam habent, passiones sanctorum continere dicit: tum, quia hoc idem Clemens textus in extranaganti de subilao quinquagenario expresse dicit. Constat autem passiones per indulgentiam applicatas per modum satisfactionis, ac per hoc redemptionis proficere ecclesiae, igitur.

Ad hoc dicitur, quod sententia huius littere non est contra doctrinam de efficacia indulgentiarum ex thesauri meritorum Christi & sanctorum, quam esse Romanae Ecclesiae doctrinam & ab omnibus amplectendam nuperrime sanctissimus dominus noster Ieo decimus per suam decretalem ad me nunc in Germania legatum, significauit in haec uerba (adhibitis censuris contra praedicantes oppositum, ut quidam iam coeperant.) Per praesentes tibi significandum duximus, Romanam Ecclesiam, quam reliqua tamquam matrem sequi tenentur, tradidisse Romanum Pontificem Petri clauigeri successorem, & Iesu Christi in terris Vicarium, potestate clauum, quarum est aperire regnum caelorum, tollendo illius in Christi fidelibus impedimenta (culpam scilicet, & poenam pro actualibus peccatis debitam, culpam quidam mediante sacramento poenitentiae, poenam uero temporalem pro actualibus peccatis, secundum diuinam iustitiam debitam mediante ecclesiastica indulgentia) posse pro rationalibus causis concedere eisdem Christi fidelibus, qui charitate iungente membra sunt Christi, siue in hac uita sint, siue in purgatorio indulgentias ex superabundantia meritorum Christi & sanctorum; & tam pro uiuis quam pro defunctis Apostolica auctoritate indulgentiam concedendo, thesaurum meritorum

rotem Iesu Christi, & tantum dispensare, & per modum abolitionis indulgentiam ipsam conferre, vel per modum suffragii illam transferre contuuisse, ac propterea omnes tantum, quam defunctos, qui ueraciter omnes indulgentias huiusmodi consecuti fuerint, a tanta temporalis poena secundum diuinam iustitiam pro peccatis suis actualibus debita liberari, quata concessa & acquisita indulgentia aequaliter. Et sic ab omnibus tenentibus & practicari debent, sicut excommunicacionis latae sententiae poena, a qua illi incurrentes ab illis quibus a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, nequeat abolitionis beneficium obtinere auctoritate apostolica earundem tenore presentium decernimus. Haec ubi. Sed intendit Auctor de passionibus sanctorum absolute, in quod inter passiones Christi, & sanctorum multiplex in proposito traditur hic differentia. Prima est in uerbo, passiones. nam passiones Christi absolute te redimunt Ecclesiam: passiones autem sanctorum non absolute (ut hic dicitur) sed superflue tantum satisfaciunt pro nobis, ut in 4. sent. & in dicta extraneante cont. nerur. Secunda est in uerbo redemptionis: quoniam passio Christi redimit simpliciter: quia a seruitute culpa & poena: passiones uero sanctorum non nisi secundum quid redimunt. Scilicet a poena quadam scilicet temporalis actualis peccato debita. Tertia est in uerbo, proficiunt: quia passio Christi prodest Ecclesiae per modum redemptionis, etiam si nulla claus Ecclesiae intercedat: sed passiones sanctorum non pro me satisfaciunt, nisi a uiam auctoritate mihi applicentur. Tot ergo limitationibus opus cum sit ad uerum sanctorum, quod ali- quae passiones san-

hominem Christum principaliter autem ad Deum.

AD SECVNDVM dicendum, quod pretium redemptionis nostrae homo Christus soluit immediate: sed de mandato patris, sicut priorum ad actorem.

AD TERTIVM dicendum, quod passiones sanctorum proficiunt Ecclesiae, non quidem per modum redemptionis, sed per modum exempli & exhortationis, secundum illud 2. ad Corinth. 1. Siue tribulamur pro uestra exhortatione & salute.

ARTICVLVS VI.

Verum passio Christi operata sit nostrae salutem per modum efficientiae.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod passio Christi non sit operata nostrae salutem per modum efficientiae. Causa enim efficiens nostrae salutis, est magnitudo diuinae uirtutis, secundum illud Isa. 59. Ecce non est abbreviata manus eius, ut saluare non possit. Christus autem crucifixus est ex infirmitate, ut dicitur 2. ad Cor. 13. non ergo passio Christi efficienter operata est nostram salutem.

¶ 2. Præ. Nullum agens corporale efficienter agit nisi per contactum, unde et Christus tangendo mundauit leprosum, ut ostenderet carnem suam salutiferam uirtutem hanc, sicut Chry. dicit. Sed passio Christi non potuit contingere omnes homines. ergo non potuit efficienter operari salutem omnium hominum.

¶ 3. Præ. Non uis eiusdem esse operari per modum meriti, & per modum efficientiae, quia ille qui meretur, expectat effectum ab alio: sed passio Christi operata est nostram salutem per modum meriti. non ergo per modum efficientiae.

SED CONTRA est, quod dicitur 1. ad Cor. 1. quod uerbum crucis, his qui salui sunt, est uirtus Dei: sed uirtus Dei efficienter operatur nostram salutem. ergo passio Christi in cruce efficienter operata est nostram salutem.

RESPON. Dicendum, quod duplex est efficiens, principale, & instrumentale. Efficiens quidem principale humanæ salutis est Deus. Quia uero humanitas Christi est diuinitatis instrumentum (ut supra dictum est) ex consequenti omnes actiones & passiones Christi, instrumentaliter operantur in uirtute diuinitatis ad salutem humanam. Et secundum hoc, passio Christi

efficienter causat salutem humanam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod passio Christi relata ad Christi carnem, congruit infirmitati assumptæ. Relata uero ad diuinitatem, consequitur ex ea infinitam uirtutem, secundum illud 1. ad Cor. 1. Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus, quia scilicet, ipsa infirmitas Christi, in quantum est Dei, habet uirtutem excedentem omnem uirtutem humanam.

AD SECVNDVM dicendum, quod passio Christi, licet sit corporalis, habet tamen spirituales uirtutes ex diuinitate unita. & ideo per spirituales contactum efficaciam sortitur, scilicet per fidem, & fidei sacramentum, secundum illud Apostoli, quem proposuit Deus pro pitiatorem per fidem in sanguine ipsius.

AD TERTIVM dicendum, quod passio Christi, secundum quod comparatur ad diuinitatem eius, agit per modum efficientiae: in quantum uero comparatur ad uoluntatem anime Christi, agit per modum meriti: secundum uero quod consideratur in ipsa carne Christi, agit per modum satisfactionis, in quantum per eam liberamur a reatu poenae: per modum uero redemptionis, in quantum per eam liberamur a seruitute culpe: per modum autem sacrificij, in quantum per eam reconciliamur Deo, ut infra dicitur. *

QVAESTIO XLIX.

De effectibus passionis Christi, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de ipsis effectibus passionis Christi.

ET circa hoc quaeruntur sex.

- ¶ Primo, Vtrum per passionem Christi simus liberati a peccato.
¶ Secundo, Vtrum per eam simus liberati a potestate diaboli.
¶ Tertio, Vtrum per eam simus liberati a reatu poenae.
¶ Quarto, Vtrum per eam simus Deo reconciliati.
¶ Quinto, Vtrum per eam sit nobis aperta ianua caeli.
¶ Sexto, Vtrum per eam Christus adeptus sit exaltationem.

ARTICVLVS I.

Vtrum per passionem Christi simus liberati a peccato.

AD PRIMUM sic proceditur. Vtrum, quod per passionem Christi Tertia S. Thomae.

etorum profunt: Ecclesia per modum redemptionis: ac per hoc affirmatiua non nisi secundum quid fit uera, potuit absque ullo ueritatis prauidicio negatiua simpliciter, & absolute asseri, dicendo quod passiones sanctorum non profunt ecclesiae per modum redemptionis. Et cum ueritate istius negatiuae stare iam patet doctrinam de efficacia indulgentiarum ex meritis sanctorum.

¶ Super Questionis quadragesima octaua Articulum sextum.

Tullius clarus ut sonat.

In corpore est una distinctio bimestris cum duabus conditionibus, iuxta ipsa membra. Distinctio est: Causa efficiens duplex: principalis, uel instrumentalis. prima conclusio est: Causa efficiens principalis nostrae salutis est Deus. Secunda est: Passio Christi est causa efficiens instrumentalitatis nostrae salutis. Probat haec: Humanitas Christi est deitatis instrumentum. ergo omnes actiones, & passiones Christi operantur instrumentali uirtute deitatis ad salutem humanam. ergo passio Christi efficienter causat nostrae salutem.

¶ Aduert hic & per responsione ad secundum, quod passio Christi ut Auctor dicit, tenet locum medicinae. Et quemadmodum medicina corporaliter adhibita infirmo instrumentaliter sanat, ita passio Christi spiritualiter contactu fidei, seu fidei sacramentis adhibita nobis, sanat nos etiam instrumentaliter. Differentia autem est, quia medicina corporea adhibita, fit instrumentum naturae ipsius infirmi: medicina autem passionis uenit instrumentum deitatis, & sola adhibitione per fidem seu sacramenta eget ad hoc, ut nos sanet.

¶ Super Questionis quadragesima nona Articulum primum.

Tullius intelligit de liberati a peccato per X